

ÁRJEGYZÉKE

azon

legujabb magyar könyveknek,

melyek

HECKENAST GUSZTÁV

kiadó-hivatalában Pesten,

egyetem-utca 4-ik szám alatt megjelentek, és minden könyvkereskedésben kaphatók:

Jósika Julia. Való és költött. Novellák és vázlatok gyűjteménye. Három kötet. K.-S.-r. (230, 222, 207 l.) 3 ft.

Katona József. Bánk bán. (Remekirók VII.) Dráma öt szakaszban. Gyémántkiadás. 242 lap. A szerző arcképevel. Fűzve 70 kr.

Irodalmi kincstár. Gyémánt-kiadás.

V.—VI. Külföldi ian. Magyar költők műfordításai külföldi remekirókból.
VII. Emlékkönyv. A legjelesebb magyar költők szemcsézett mondatai.
VIII. Epigrammák.

Ára egy füzetnek fűzve 70 krajczár.

Szász K. A vers-szaválás elméleti és gyakorlati kézikönyve. 8-rét. (316 lap.) fűzve 1 ft.

Polgárosodás. Irta Arisztidesz. Nyolczadrét. (X. 168 lap.) Borítékba fűzve 1 ft. 20 kr.

Asbóth Lajos emlékiratai az 1848-ki és 1849-ki magyarországi hadjárataból. Második kiadás. Két kötet. 8-rét. (I. 288, II. 160 lap.) Borítékba fűzve 3 ft.

Lauka Gusztáv. Szellemi szikrák. Nevezetesebb emberek köz- és magánéletbeni elmesélt történetei és élcseszéi. 8-rét. (XVIII. 304 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.

Magyarország gyümölcsészete színezett rajzokban. Hazánk elsőrangú gyümölcsészetei közreműködésével szerkeszté Gírókúti P. Ferencz, a „Falusi Gazda” szerkesztője. 1—3-ik füzet. Hat füzetnek, melyben 24 színezett gyümölcskép, ugyanannyi átmetszeti rajz van, leírással együtt 10 ft.

Jósika Miklós. Két élet. Szeszélyes regény. A kakuk sző. Két kötet. (I. 211, II. 306 lap, 8-rét) fűzve 2 ft.

Jósika Miklós munkái, új folyam. 52 kötet. Egy-egy kötet 80 kr.

1—4. **Jó a tatar.** Regény. Négy kötetben. (192, 170, 193, 184 lap, 8-rét) fűzve 3 ft. 20 kr.
5—6. **Pygmalion, vagy egy magyar család Párisban.** Két kötet. (232, 208 lap 8-rét) fűzve 1 ft. 60 kr.
7—10. **Régiebb, és újabb novellák.** Négy kötet. (231, 243, 242, 247 lap, 8-rét) fűzve 3 ft. 20 kr.
11—13. **A tudós leánya.** Három kötet. (I. 279, 248, 250 l., 8-rét) fűzve 2 ft. 40 kr.
14—16. **A gordiusi csomó.** Regény. Három kötetben (224, 220, 196 lap) fűzve 2 ft. 40 kr.
17—19. **Regényes kepletek.** Három kötet. (223, 240, 212) fűzve 2 ft. 40 kr.
20—22. **A rejtett seb.** Regény. 3 kötet. (207, 191, 220 l., 8-r.) fűzve 2 ft. 40 kr.

Jósika Miklós. Második Rákóczi Ferencz. Nyolcz kötet (kis 8-rét) fűzve 4 ft.

A magyar nemzet classicus írói. Harmadik évi folyam. 1—3-tes évi folyamának ára 5 ft.
Tartalom: Virág B. munkái 1—5. — Bajza J. munkái 3—4.
Az első két évi folyam ugyanazon áron még folyvást kapható.

Stifter Adalbert. Költői vázlatok. Németből. Czímkeppel. (415 lap, 8-rét) fűzve 2 ft. 3 ft.

Erdélyi János. Válogatott magyar közmondások. Második kiadás. (255 lap, 8-rét) fűzve 1 ft.

Arany László. Eredeti népmesék. (328 lap, 8-adrét) fűzve 1 ft. 50 kr.

Ökröss Bálint. Általános törvénykezési eljárás peres és perenküli ügyekben, a legújabb törvényhozás szerint. Felvilágosító jegyzetekkel és kimerítő írománpéldákkal, bírák, ügyvédok s a közélet használatára. 1862. Fűzve 5 ft.

Figyelmeztetés a t. cz. vidéki közönség számára, különösen oly helyekre nézve, a hol könyvkereskedés nincsen. — Megrendelések a fennhirdetett könyvekre egyenesen a fennevezett kiadó-hivatalhoz intézhetők, a mely a szétküldést pontosan posta-utón eszközölné, és pedig azon esetben, ha a megrendelt könyvek összege legalább 2 ftozt tesz, bérmentesen. — Az illető összeg vagy előre beküldendő a kiadó-hivatalhoz, vagy a könyvek átvételkor a posta-hivatalnak kifizetendő.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1863.

Ökröss Bálint. Magyar polgári magánjog az 1848-ik évi törvényhozás és az országbírói tanácsokmány módosításai nyomán, átdolgozott és bővített második kiadás. Fűzve 5 ft.

Merényi László. Sajóvölgyi eredeti népmesék. Két kötet. (226, 185, 8-rét) fűzve 2 ft.

Merényi László. Eredeti népmesék. Két kötet. Ára fűzve 2 ft.

Mikes Kelemen törökországi levelei. A szerző saját kéziratából életrajzi értekezéssel, közli Tolódy Ferencz. Két kötet. (I. 224, II. 246 lap, 8-rét) fűzve 1 ft. 60 kr. Velinpapíron díszkötésben 3 ft.

Az Árpádok kora. Képek Magyarország történetéből. Készíté Geiger Péter N. János, tervezte és magyarázta dr. Wenzel Gusztáv, pesti egyetemi tanár s magyar tud. akadémiai r. tag. 1862. Haránt-nagytrében. Díszkötésben 18 ft.

Kautz Gyula, jogtudor. Politika vagy országásztan, tekintettel a két művel világrész államintézményeire és törvényhozására rendszeres kézikönyvül. Nagy-8-rét. Két kötet, fűzve 4 ft.

Kautz Gyula. Nemzetgazdaság- és pénzügytan. Rendszeres tan- és kézikönyvül. Fűzve két kötet 4 ft.

Horváth Mihály, dr. Magyarország történelme. Ujjonnan átdolgozott második kiadás, hat kötetben. I-ő kötet: **A magyar nemzet Európába költözésétől 1301-ig.** II-ik kötet: **Az Árpádok kiáltatásai a mohácsi ütközetig.** III-ik kötet: **A mohácsi ütközettől a linzi békekötésig.** IV. kötet: I. Leopold trónra lépésétől a szatmári békekötésig. A négy kötetnek ára borítékba fűzve 10 ft.

Ismerettár. Nélkülözhetlen segédkönyv, mely a történelem, természet s egyéb tudományok és művészet köréből lehetőleg minél több érdekes tárgyat és egyéniséget betűsorozatos rendben megismertet. I—VIII. kötet. (A—Pto-lomeusok.) Ára egy kötetnek 1 ft.
Az egész munka tíz kötetben teljesen meg fog jelenni.

Winternitz Károly. Olvasás-játék négy-hat éves gyermekek számára, mely által ok-tanító és sajátlagos oktatás nélkül megfelelő rövid idő alatt nemcsak olvasni megtanulnak s az eléjük mondott gyakorlatok helyesírásában ügyességre jutnak, hanem egyszersmind szellemüket a kifejlődés oly fokára viszik, mely eddig ily korban a ritkaságokhoz tartozott. (103 betűvel kártya-papíron, 19 olvasó-táblával, melyek között a 8 első képes, 1 kirakó-táblával s 2 iv. szöveggel, vagyis utasítással: mint kell az olvasás-játékot alkalmazni.) 3-ik jobbitott kiadás. 1 ft.

Farkas Elek. Legujabb szerkezetű magyar levelező és házi-ügyvéd, vagyis mindennemű viszonyokban előforduló levelek, különösen kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok és oklevelek szerkesztésére vezérlő segédkezi-könyv, számos példával felvilágosítva. Nyolczadrét javított s magyar törvényeink s a mostani viszonyokhoz alkalmazott kiadás. (1863., 355 lap, 8-r.) fűzve 80 kr.

Jókai Mór. Téli zöld. Regék és elbeszélések az ifjúság számára. Díszkötésben 4 ft.

Sárvári Eöry Andor. A madárvilág, vagyis mulatva oktató, olvasmányok a madarakról. Fialatok számára. 80 ábrával. (171 lap, keskeny 4-r.) fűzve 1 ft. 50 kr.

Sárvári Eöry Andor. Az állatország képekben. A mulatni szerető ifjúság használatára. Nagy-8-r. 122 fametszvényvel (247 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.

Schwiedland Frigyes. Francia nyelvtan. (364 lap, 8-rét) fűzve 1 ft. 50 kr.

Pest, februárius 8-án 1863.

Előfizetési feltételek 1863-ik évre:

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva:	
Egész évre (január—december)	10 ft.
Fél évre (január—június)	5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság:	
Egész évre (január—december)	6 ft.
Fél évre (január—június)	3 ft.
Csupán Politikai Ujdonságok:	
Egész évre (január—december)	6 ft.
Fél évre (január—június)	3 ft.

Régi magyarok régi arcképei.

H. Barkóczy László.

Tizenhetedik századbeli arckép-gyűjteményünkben oly férfiut mutatunk be ma, ki nek magyaros arcvonásai, határozott kemény tekintete, izmos testalkata, érdekes de egyszerű öltözte egyszerre magukra vonják figyelmünket.

E férfi Barkóczy László, a XVI. században Zemplénmegyében felemelkedett Barkóczy család ivadéka, kereszt nevén III. László.

Barkóczy László (II. László fia) gondos nevelésben részesülvén, csakhamar magára ragadta a család, ismerősök és az ország figyelmét. Erőteljes testében erőteljes lélek munkálódott; éltében a bátorság és szerencse öveztek 1628-ban már Zemplénmegye alispánja és e megyének kedves embere volt, mit tanusít azon körülmény, hogy az alispánságot sokáig viselte. Zemplénmegye közel esvén Rákóczy fejedelemségéhez, Barkóczy igen ki volt téve annak, hogy Rákóczy pártjához csatlakozzék, de, bár hazáját igen szerette, nem volt képes Rákóczy elveiért magát feláldozni; sőt később (1644) Rákóczy Györgynek a zempléni nemességgel ellent is állott.

Az akkori kormány elismerte érdemeit. Barkóczy már 1635-ben Nyirvasváriban királyi adományval nyert egy rész birtokot. II., III., IV. Ferdinándnak és Leopoldnak csak azért tett hű szolgálásokat, hogy ellenfelökkel békét eszközölhessen. 1638-ban febr. 13-kán a koronázás alkalmával ajtonallói szerepet viselt (mint Katona írja: „pro ostiarius ordinati fuerunt Ladislaus Barkóczy et Paulus Eszterházy”). — 1644-ben lengyel sereget vezérelt Rákóczy ellen Ónod alá, hová Wesselényi Ferenczrel (lásd a V. U. múlt számát), ki magyar sereget vezényelt, egyszerre érven, együtt üzték Rákóczyt Csetnek felé. —

1647. június 10-dikén IV. Ferdinánd koronázásakor a pozsonyi díszmenetnél Dalmatia zászlóját hordozta és lobogtatta; ugyanazon alkalommal a kir. diszebéd felett asztalnoki szerepet viselt; 1647. július 16-án pedig, mielőtt az ország rendei szétoszoltak, arany sarkantyus vitézzé ütettet.

1649 június 3-án a török elleni hadra

relmökben gyámolította. Az 1655 évi 29. és 51-ik t. cikkely, mint Bereg- és Zemplénmegyék főispánját, és királyi főkamarsát említi; ez évben emeltetett bárói rangra is. — Nemcsak törvénytudó, de jeles vitéz is volt, több csatában vett részt, és vezérelte egy a magyar, mint a lengyel lovasságot — ezért van arcképünk keretében is e czime: „Hungarorum et Polonorum equestris Colonellus,” mert, mint mondottuk, a magyar és lengyel lovasságnak ezredese volt. 1659 január 31-kén kora 58 évében hunyt el, Bátká várában, hol, mint Szirmay írja, (Not. Hist. Com. Zempleniensis I. köt., [186. lap]) ily sriratot nyert:

Vixisti patriae, gessisti bella, decusque Face, sub hoc frueris Ladesiae solo. Annos si spectes, coelo intenuisse juvabit. Si ingenium, dices te perisise cito. At si virtutem, major post funera vivis, Nam tuus en, victor surgit in astra Leo!

E versek oda czélnak, hogy Barkóczy László hazájának élt, hadakat viselt, békéket eszközölt, korán hunyt el, de jó tulajdonait tekintve, él a nemzet lelkében.

Első felesége volt Jakusics Erzsébet, második felesége nagy-mihályi Bánffy Katalin, harmadik felesége Péchy Anna; ezektől 4 fia maradt: István, Zsigmond, György és Ferencz; ellenkezőleg atyjok politikai hitével sokáig Tököli Imre pártján voltak, mignem ők is a királyhozi hűségre tértek, melynek az lett következménye, hogy két Barkóczy elfogatóván, megöletett. — Szirmay és egyéb írók szerint a Barkóczy-családban sokan levén László néven, nehéz az életírások összeszedése. Barkóczy Lászlónak, mint az akkori idők szokásai kívánták, kedvencz jelszava volt: „Audaces fortuna juvat!” azaz: „Bátrakal a szerencse.” Ifj. E. S.

BARKÓCZY LÁSZLÓ.

Ne féltsetek a magyart!...

Ti, kik eddig csak vést, borút,
Csak halált jósoltatok:
Hallgassatok egyszer már el,
Némuljon el ajkátok.
Nem korhadt fá a magyar még,
Már csak a dudva tart:
Erőteljes büszke tölgy az...
Ne féltsetek a magyart!

Ezer éve, hogy ezt a fát
Ültették az ős apák,
S az utódok vész-vihar közt
Híven, gonddal ápolák.
Áll még a fa büszkén, habár
Látott nem egy zivatart,
Sasok raktak fészket rája...
Ne féltsetek a magyart!

Az a nemzet, mely oly vitéz,
Oly dicső volt egykoron;
Melynek mindig legszentebbje,
Legdrágábbja volt a hon,
S ezt hogy mentse, dicsőn verte
Le a pogányt, s büszke tart:
Hogy lehetne télen most az?
Ne féltsetek a magyart!

Az a nép, mely mellett szól a
Legnagyobb tanu — a mult,
Az a nép, mely szent jogáért
Élni, halni megtanult,
Nép, mely mindig tudott tenni
Hazájáért, ha akart:
Vigan néz az a jövőbe...
Ne féltsetek a magyart!

S él az Isten!... századok bár
Semmisége tünjenek:
Hív marad ő. Hozzá mi sem
Leendünk majd hűtlenek.
Míg a föld egy magyart hordoz:
Míg az égnek napja tart,
Mely lesüt a szép hazára:
Ne féltsetek a magyart!

János Gusztáv.

Miranda.

Elbeszélés, írta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

Mikor mindenkit elnyomott a bódult álom, Mangora az ablakon át belopózott Miranda hálószobájába. Oly csöndesen járt, mint a macska, de közelébe még is fölbreszté álmából az asszonyt.

Miranda ismét látta maga előtt azt a két égető szemet, melynek sovár tekintete előtt az első találkozásnál le kellett hunynia pilláit. Most ugyanazon tekintet a rémület esilagaivá nyitotta fel szemét.

— Mit akarsz itt király? Kérdezé a tolvajok fejedelmét. Királynak nevezte őt, hogy méltóságát észbe juttassa. Pedig az csak ember volt ebben a pillanatban; — nem, annyi sem; csak vadállat.

— Azt akarom itt, hogy téged szeretlek. Jer velem, minden alszik a házban; jer hozzám, légy királyném. Én szeretlek, szeress te is. Ne kiáltst! Itt minden alszik; de künn a kapu előtt a timbuk ébren lesznek, bárd a kezükben és mérges lándzsák. Ha egyszer sikoltasz, sipombba fúvok, s ők berohannak, mindent leölnek, mint leölték azokat, a kik először itt voltak. Nem segíthet rajtad senki, az agavisztól két napig halott, a ki először iszsa. Nyujtsd kezedet; vagy kezédnél fogva vezetlek haza innen, vagy selyem hajdnál fogva hurczollak innen el.

Miranda mosolyra kényszeríté arcát; olyan volt e mosoly, mint egy holdkóros kinvonaglása. Kezét nyujtá a timbuenak.

De csak azért nyujtá felé kezét oly mosolygva, hogy mikor a felé elragadtatva közelítő timbue ölelésére tárta karjait, hirtelen leszakítsa a nyakában függő rézspót s villámgyorsan kihajítsa a nyitott ablakon.

Azzal a rémület kétségbeesésével sikolta fel.

— Nunjo, ébredj! Ellenség a házon!
Mangora, a jeladó siptól megfosztva, látta, hogy kelepezebe jutott; Nunjo szobájában Miranda sikoltására nehézkes lépések kezdtek hallatszani, a spanyol vezérnek erős feje volt, a kábitó szer sem birt annyira vele, hogy a sikoltásra fel ne ébredt volna, s valami csörömpölt odabenn, mintha kivont kard hüvelyét dobán le a földre.

Mangora kiszökött az ablakon. Az erkélyről az udvarra vetette magát; a nők felnyitották már a kapukat, a timbuek ott álltak a sötét folyosókon, fegyverrel, paizszal.

Nunjo megjelent a vár erkélyén; mámoros arca előtt úgy tetszék, mintha ördögök csapataival telnék meg az udvar. Kezében volt a kürt, melynek szavára vitézei fegyver után szoktak nyulni; azt háromszor erősen megfúta.

A kúrhangra csak egy pokoli kacaj felelt.

És azután valami fájdalmas nyögések. Az álomnyomta vitézek kezét a timbue hölgyek összekötötték: még a ki az álombilincsből szabadulhatott volna is, fogva volt a Delila-törben.

A timbuek hahotáztak a vezéren, a kinek nincsen katonája.

Nunjo pedig akkor egyet gondolt. Felölté pikkelyes bivalybőr páncélját, föltette sisakját fejére, kihuzta jó kétélű kardját, és elhatározta magában, hogy egyedül le fogja azt az ellenséget vágni mind.

Csak egy szük lépcső vezetett fel az erkélyhez; azon állva egy férfi, mint Nunjo addig vághatta volna az ellene jövő meztelen vadakat, a meddig bennük tartott.

Előbb nyilakkal próbálták őt előzölni. Az ostoba halcsonthegyű lövegek elgörbülve pattantak le az egyetlen ellenség bőréről: mintha rhinocerosra vadásztak volna.

Nunjonak pisztolyai is voltak, de azoknak tüzeit nem vesztegette támadóra. Szemeivel a sötétben Mangora tollkoronás fejét kereste. Annak volt szánya a golyó; mert kardélre nem fog kerülni a gyáva álomgyilkos.

De Mangora másfelé járt: míg társai az udvaron Nunjo figyelmét elfoglalta tarták, ő felkuszott a löréseken, mint a kigyó keresztülcsuszott rajtuk, ott kötéllhágósót erősített meg; utána jöttek a legbátrabbak; s mikor már sokan voltak együtt, Nunjo háta mögött belopóztak az elhagyott termekbe, a mikben csak Nunjo neje és Miranda voltak ébren.

A kövér termetű asszonyságnak azért kellett meghalni, mert a rablók egyike sem bírta volna magával vinni: őt leszurtták lándzsával. Miranda fejére pedig egy hálót vetettek, minővel a jaguárok azt szokták fogni, s mozdulatlaná tették.

Nunjo a nők sikoltására eszeveszetten rohant vissza a belső szobákba. A timbuek ott várták emelt fegyverekkel az ajtó előtt.

A mint berohant, egyszerre tiz lándzsadöfést kapott testébe, azokkal az átkozott fegyverekkel, a miknek fűrész foga benne akad az ütött sebben.

De mi a tiz halálos seb az oroszlanak, abban a pillanatban, amidőn ellenére rohan?

Nem látott, nem érzett semmit, mint megölt nejt a földön, annak iszamos vérét lába alatt, Miranda vonagló alakját Mangora vállán s a halálos dühöt szívében.

Ordítva veté magát a rablóra, magával rántva a testébe ütött lándzsákat, s fel nem tartva a bárd csapásoktól, miket két oldalt fejére kapott. Egy döfésel úgy szegezte őt a falhoz, mint egy nyomorult denevért!

(Folytatás következik.)

Nagyvárad 1660-ban.

(Történeti korrajz.)

(Folytatás.)

Erre a magyar főurak Isten és világ előtt ünnepélyesen kinyilatkoztatják, miszerint még csak gondolatban sem merült föl előttük, hogy valaha ő felségét készületlenül, és minden kiszámítás, s előre való látás nélkül a törökkel egy rettenetes háborúba kerverjék: hanem mivel látják, miképp ő felségének birtokai, különösen pedig a mi kedves magyar hazánk, mely eddig az egész keresztény világnak legerősebb kőfala volt, melynek őltalma alatt oly sok század óta a keresztény vallás virágzik, és a melynek árnya és paizsától védve, más országok népei is élvezik az áldott béke jótéményeit; míg ellenben a törökkel kötött békére való hivatkozás nem egyéb, mint lárvá, és a törökök szembekeötősi játéka, melyről igazán el lehet mondani: e szó Jákob szava, de a kezek Esau kezei. —

Felkérjük legalázatosabban felségedet, hogy ily harezias népet, mint a mienk, mely mind eddig a keresztényiség java előmozdításáért harcolt oroszláni bátorsággal, ne engedje martalékul oda esni a közös ellenségnek, de sőt inkább minden eszközt felhasználva, és az isteni gondviselésbe bízva, emellett a velünk barátságos és egy érzelmű Velence jó felszerelt és begyakorolt seregére is számítva, a nagyra nőtt török erővel nemcsak megmérkőzhetünk, hanem azt megtörve, országunkból ki is verhetjük. — A mi pedig a fentebb elősorolt okokat illeti:

„1. Elismerjük, hogy azok fontosak, de minket illetőleg nem kielégítőek. A békét ugyanis nem mi bontottuk fel, hanem ők, megrohánva bennünket minden nép jog ellenére, és most már szemünk előtt és fejünk felett lebeg a veszedelem, mely a mi megdültünkkel, felséged birtokaiban fogja felütni sátorát.

„Hogy a török udvar lépett fel támadólag, a békét megszegve, megtetszik nemcsak a fentebb elmondottakból, hanem világos az Szahmár elestéből is, melyet csaknem egy időben Nagybánával együtt foglalt el Barcsai neve alatt. Megtetszik továbbá abból is, miszerint, nyíltan, követelve hirdeti, hogy mind a két grófságot, mind Tiszán tul, Patak, Munkács várát, s az ezekhez tartozó nevezetesebb helyeket, melyek felséged birtokaival ugyanazonosak — tőlünk elfogja venni: nagyon természetes tehát, mi ezen időt ne várjuk be, mert késő már akkor ébrednünk, mikor más ellenséges elem foglalja el előttünk álláspontunkat.

Nines kezünk közt a nagyvezér kiáltványának egy példánya, melyet Barcsaihoz és az erdélyiekhez bocsátott, melyben azt írja: ha életüknek akarnak kedvezni, hogy a bölcsőben fekvő kis gyermekekkel együtt mind fegyverre ne hányassa: tehát tartsák kötelességüknek Ali basával egyesülni, és Rákóczi fiának két grófságát és Magyarországnak fekvő terjedelmes jószágait, elvenni, — nemcsak, hanem szigorúan követeli egész Erdélyt, és Magyarországnak nagy részét. Ime így akarja a török udvar a békességet föntartani, melylyel hiában akarjuk már akkor magunkat vigasztalni, ha Nagyváradot elvesztjük; mivel ezen szomorú körülmény, csak kezdete fog lenni, azon nagy háborúnak, mely felségedre nehezül a mi romjainkról. Ellenben ha meg fogjuk tudni tartani Erdélyt és Nagyváradot: akkor könnyen megtarthatjuk a békét is: — minél fogva, sokkal égetőbb kérdés mind a kettőt birni, mint mindkettőt elvesztéval, a törökkel háborút folytatni, akara és nem akara.

„2. A mi a svédekre és francziákra való hivatkozást illeti, az még mind eddig, még csak gyanúnak sem bizonyult be. Nem lehet azoktól félni, mert hiszen, lám a lengyelekkel kötött békét is, mily állhatatosan megtartják. Ha pedig a svédek, csakugyan mozogni akarnának, őket a spanyolok és francziák, könnyen vissza fogják tudni tartóztatni; azt pedig gyanítani sem lehet, hogy a nemes szíviú franczia király, a törökök előnyére ő felségét akarná károsítani; sőt, mint mondják, Mazurini bibornok, a keresztény hatalmakat fölszólítva, oda működik, hogy a törökök ellen, azokat egy közönséges háborúban egyesíthesse.

„3. A választó fejedelmekre, a birodalmi tanács rendire vonatkozólag, azon meggyőződésben vagyunk, miszerint azok, felségednek a törökkel folytatandó háborúra önként adnak segédelmet, a minthogy ezt már nekünk Bécsben gróf Fürstenberg meg is ígérte, valamint a birodalmi alkortárlatnak is ugyanezt tette a maga választó fejedelmének nevében. A bajorok, saxok, brandenburgiak, a pápa és más keresztény hercegségek, mind tekintélyes segítséggel mellénk állva, legyőzni segítik a közönséges ellenséget.

4. Csak a magyar ügyekkel ismeretlen, s a magyar történelemben járatlan mondhatja azt, hogy Erdély nem kiegészítő része Magyarországnak, mert Erdély épen úgy tartozik Magyarországhoz, mint Saxonia Németországhoz, és jöllehet a törököktől le van igazva, s fizeti azoknak az évi járandóságot; de megszentestett törvényül bírja Szoliman császárnak önkézevel alárt azon szerződési oklevélet az erdélyiekkel, melyben elismeri, mind maga, mind pedig utódival elismerteti: miszerint Erdély a török birodalom részének sem most, sem jövőben soha nem fog tekintetni, és az adózást is nem a basák önkénye, hanem az ország rendeltől meghatározott törvény értelmében fogja teljesíteni.

Ha azért most a török hatalom lábaival tapodja is Erdélyországot, ezen szivrendítő körülményt csakis az erőszak, szarnokság és vad önkénynek lehet felróni, mely minden időben el szokta nyomni a gyengébbet, de azért a magyar király még a fejedelmek idejében sem mondott le törvényes jogairól Erdély irányában; sőt a fejedelmek közül, hol egyik, hol másik, nyíltan vagy titokban, többször menesztett követséget a magyar királyhoz, hódolatát a magyar korona előtt kelteni, s a magyar király segítségét a török ellen, alárendelt mély alázattal felkérni.

— Miért nem mutatna tehát készséget felséged övét a török vad erőszak, kegyetlen igazságtalanság ellen védeni és őtalmazni, holott azon grófságok is, melyeket Rákóczi hátrahagyott, Magyarország kiegészítő részei, hová tartozik Nagyvárad is — az egész Erdélylyel, melynek határvára, és Magyarországnak legerősebb kulcsa?!

„Továbbá, hogy Erdély Magyarország-hoz tartozik, megtetszik az a sok szerződés és békekötésből, melyek a törökök és magyar királyok közt kötettek; ugymint a zsitva-toroki békekötésből 1606-ban, mely nyíltan elismeri, hogy Erdély Nagyváradal együtt Magyarországhoz tartozik; megtetszik továbbá az 1616-ki bécsi, az 1618-ki komáromi és 1626-ki balassa-gyarmati, és utóljára az 1656-ban Schmidt biztos ur által a Por-tával kötött békekötések és szerződések pontjaiból, melyek egyenkint, és összesen, mellettünk tanuskodva, hitelesen bizonyítják, hogy a békekötések szentségét Nagyvárad ostroma által a török udvar bontotta fel.

„5. Azt is mondják, hogy felséged készületlen a had folytatására oly nagy erő

ellenében, mint a Nagyváradot megszállt Ali basáé. Mi ellenkező véleményben vagyunk; mert egyesült erővel, vállvetve, ide számítván a csehországi haderőt is, magunk is megfelelőink emberül neki. Mondják ugyan, hogy Ali 40,000 emberrel zárta körül Nagyváradot, lehet ez több is, lehet ez kevesebb is; de nekünk is van Felső-Magyarországban Souche alatt 10,000 harezias katonánk; kiké ha oda adjuk a 3000 vitéz huszárt, és a harezsomszjas rettenetes hajdukát, 6000 főből álló izmos erővel: már oly sereggel rendelkezhetünk, mely Ali basát, a támadás helyett, maga védelmére fogja szorítani. — Birjük továbbá a grófságok és vármegyék ígérteit, miszerint az első jeladásra, azonnal 10,000, a haza szabadságáért élni, halni kész hadiaktat állítanak ki a csata-síkra, s eké csak szilárd akarunk legyen, Ali basának bátran szemébe nézhetünk.

„6. Attól sem kell tartani, hogy Izmail vezér, még több erőt is küld Ali rendelkezése alá; mert annak magának is meggyült a baja, a dunaparti birtokosok népevel, és ezek szomszédjaival, kik, valamint a hegyi grófságok is, mind talpon állva, egy erős köfal gyanánt húzódnak előtte; úgy, hogy ez évben, még csak gondolni sem lehet, hogy a török udvar, több népet legyen képes küldeni Magyarországra.

„Hanem a mi a határoni várakat illeti, mind Magyarországnak, mind Szlavóniában, azok felszerelés tekintetében a legrosszabb állapotban vannak — kérjük azért felségedet legalázatosabban, miszerint azokat jó karba helyeztetni és a várórség zsoldját kifizettetni, méltóztassék kegyesen elrendelni.

„Ennek folytán, méltóztassék egyszer mind szigorúan megparancsolni, miszerint a kapitányok, tábornokok, a maguk rendeltetése helyén állandóul megmaradva, szerte szét ne barangojjanak, mely miatt már eddig is sok kár történt a szomszédságokban. Mi pedig itt megígérve, szentül fogadjuk felséged előtt — ha kegyes beleegyezésével megajándékoz bennünket, — hogy Szlavon- és Horvátországban, Felső-Ausztriában és közel szomszédságokban, oly tekintélyes haderőt fogunk összehozni, mely mind szám, mind erőben, a török hatalommal nemcsak hogy egy színvonalon fog állani, hanem azt jóval is tul szárnyalja.

„Legközelebb pedig két okkal móddal segíthetünk Nagyváradot: vagy egy ütközzetel őket megkínálni, vagy egy kiszámított kerüléssel a vár ostromától visszatartóztatni, mint ez jó módjával sikerült Kanizsa ostroma alkalmával is. Végre leginkább égető kérdés előttünk, miszerint felséged, Magyarországon kívüli haderejét, hova hamarabb Magyarországra szállítatva, egyenesen a nádor és Souche parancsnoksága alá helyezze el, mert ezek a viszonyokat jól ismerő, legkétszertűbben fognak intézkedni, s a bennök helyezett bizalomnak is híven megfelelőni.

„Az egész Erdély, melynek örege apraja kardrahányással fenyegettetik az oda rendelt basától, — és mind a két Oláhvidékség, melyeknek lakosai vérfürdőbe fullasztással remítetnek; mint egy ember, mind fel fognak mellettünk kelni, azon öntudattól lelkesítetve, miképp, ha szabad a töröknek e békekötés megtörése nélkül Nagyváradot megátadni: nekünk is szent kötelességünk azt a békekötés megszegése nélkül, védelmezve, birtokunkban megtartani. És ezt a gondviselés felségednek tartotta fel számára; miért ha felségednek oly nemesen dobog szíve, mint a minő buzgalommal mi kérjük: ugy mentve fog lenni Nagyvárad, a keresztény vallás legerősebb bástyája, és minden-

felé örömkönyök ragyognak hű alattvalói szemében, melyek a hálás elismerésnek leg-összintébb tanújai; — ellenben pedig Nagyvárad megdőléssel, mely gyászút őt magára a magyar nemzet, látván, hogy minden nép közt, csak ő van elhagyva, és egyszersmind mély bánat, és le nem írható gyötrellem, és keserűséggel eltelve válnak meg a jelenlévő tanácsos főurak is felségedtől.

Mind hiában! a sok szép szónak és kéresnek is csak a lett vége, hogy Nagyvárad — segítség sehonnan nem érkezvén — elesett. — Szalárdi így írja ezt le krónikájában: „Ali basa d. 14. Julii, délután csak estefelé érkezvén, minden ázsiai, európai nagy erejével, hogy valamig az idő bealkonyodnék, a várból rájuk három bástyáról, rettenetes, süri, szakadatlan lövés szóráték, — az erdő mögött Vásárhely felé kerülni, nagy távolról kényszerítették vala, merre azelőtt való nap Szejdi basa is takarodott és szállott vala. De mihelyen az idő beestéledék, hogy immár a városnak köröskörül minden állapotját jól tudnák: egyik része a hadnak, Ali basával, a váron felül egész az erdő aljáig Szöllősig, és a Körös szélitől fogva, a városnak, abban a felső váron felül való részében — mely a sok gyümölcsfás, és szőlőskertek miatt, mint az erdő, olyan volna — szállott vala. A Szerdár sátorai Szöllősnél vonattak fel; de ő maga a város sánczain kívül, a Körös mellett, ott lévő part alá szállott, s a partban ásatván szállóhelyet magának, azt felül egy közép sátorral bevonatván, a vár vitatása alatt nagyobbára abban lakott vala. A jancsárság pedig, míg sánczokba áshatnák magukat, mind azon partok mögé, a Körös-szélben szállottak vala, hogy ott magukat, a várbeli lövésektől legjobban oltalmazhatnák. Hadaknak másik része Szejdi basával napnyugot felől, a Körös két felén szállott meg, — harmadik Olaszin kívül csak felől, az Ablakos és Aranyos nevű, gyönyörűséges szőlőhegyek völgyére, és szőlők egy oldalokra szállott meg nagy sok munitióval és tevékkel, hogy azoknak a sok szép szőlő közt, nagy jó életük volna. Azon éjszaka, ilyenképen volt megszállásunk után; mindenfelől való rettenetes Alla, Alla kiáltások alatt, az egész jancsárság a Bethlen bástya alá, belfelől vadkert utcára beittvén, a sok szörnyű hajborzasztó kiáltások után, a várra, majd egy óra alatt, szörnyű lövést tettek vala. De onnan belől is ki ő reájok, a honnan lehet vala, Királyfia és a Csonka bástyákról, ágyukkal és kézi puskákkal is, annálkább másnap reggel, táborokra, mind gyümölcsfák közé, s mind valahol sátorok, avagy szállásoknak csak valami jelensége láttathatnék is — lövöldöztek vala.“

(Vége következik.)

Csuthy Zs.

Sóvár és Kapivár.

(Sárosmegyeében.)

Sárosmegye fővárosától, a csinos Eperjestől nem messze két nevezetes, régi vár barna maradványa vonja magára az utas figyelmét.

Ezek egyike, mely Eperjestől kissé dél-nyugatra esik, a híres *Sóvár*; mint nevéből érthető, sőt termő hegynek tetejét ékíti a mulandóság jelképével, s a regényes közepek szomorú emlékoszlópaival.

Másika pedig ehhez szintén közel (mintegy 1 1/2 mfr.) keletészak felé a „Strasz“ vagy „Kapihegy“ ék-formára emelkedő csucsat koronázza, s „Kapi-várnak“ nevezetik.

E két érdekes váromladék, melyet jelen képünkön együtt mutatunk az olvasónak, közel fekvésüknél fogva hajdan a jó és rossz sorsban is csaknem egyenlően osztoztak. De

mivel egyiknek is, másiknak is külön birtokosai voltak, történetük elosorolását mégis külön kell adnunk.

Lássuk tehát előbb Sóvárt, mely képvonk is az előtér foglalja el.

A sóvári hegy kiapadhatlan sós forrásait már Árpád vezér alatt ismerték és használták, ugyisintén a kősót is itt ásták legelőször, — 1575 körül fedezték azt itt fel. Nagyszerű sófőző házáról és sóbányájáról már rég nevezetes volt, s jelenleg is évenként 100,000 mázsán felül nyernek itt sót.

E helyet László király 1285-ben, — egy e megye gazdag levéltárában eredetiben meglevő adomány levél szerint, — Miczbán Simon fiának, Györgynek ajándékozta, Sópatak és Delne falukkal együtt, azon vitéségeért, melyet az Ottokár és Konrád, ugyisintén a tatárok elleni háborúkban kimutatt. Idézzük az adománylevélből az illető helyet:

„Ipsi Magistro Georgio, et per cum suis haeredibus, haeredumque suorum successoribus, quosdam Villas nostras Regales, Souwár Souptok et Delne vocatas in Comitatu de Sarus existentes, simul cum Fodina, seu puteo salis ibidem existente, quamlibet earum cum suis utilitatibus, pertinentiis, sub metis antiquis, et prioribus distinctionibus terminorum, dedimus, donavimus, tradidimus et contulimus jure perpetuo, et irrevocabiliter possidendas, tenendas, et habendas.“

Ennek következtében Miczbán Sós de Souvár nevet vett fel s mara dékai mai napig is ezt viselik. — Többi hat testvérétől pedig következő hat nemzetség származott: Csapy, Boesky, Szörtey, Ráskai, Eszényi, Kövesdy. — Vályi szerint mind a hét testvér egy anyától s egyszerre született 1222-ben.

1288-ban László király újra megerősíti adományát, és jogot ad neki várat építhetni. Továbbá szintén Sáros megye levéltárában, a szepesi káptalantól egy 1528-ban kiadott okmányban e várról következők vannak feljegyezve:

A legközelebb (1525-ben) mult zavargós időkben a kiszabadult Eperjesi polgárok, lakosok, és alattvalók a Sóvár nevű várat elfoglalták, s azt a nevezett város törvényes és jogos birtokának tulajdonították, és a várbán találtat és létező javakat, Nagyságos Katzianer János arany gyapjas vitéz, és Ferdinánd, Isten kegyelméből Magyar és Csehországi király seregének főkapitánya parancsából és meghagyásából, ugyanezen főkapitánynak ajándékozták, azon várat pedig oly formán foglalván el, mivel a nemes Sóvári nemzetség Zápolya Jánosnak a király ő felsége ismert ellenének pártjára állott és annak felkelésében résztvett; mindazonáltal nevezett nemes Sóvári nemzetségnek a király ő felsége nevében és említett főkapitány különös kegyéből és akaratjából rendeltetett és határozottatott, hogy: a mondott bírák

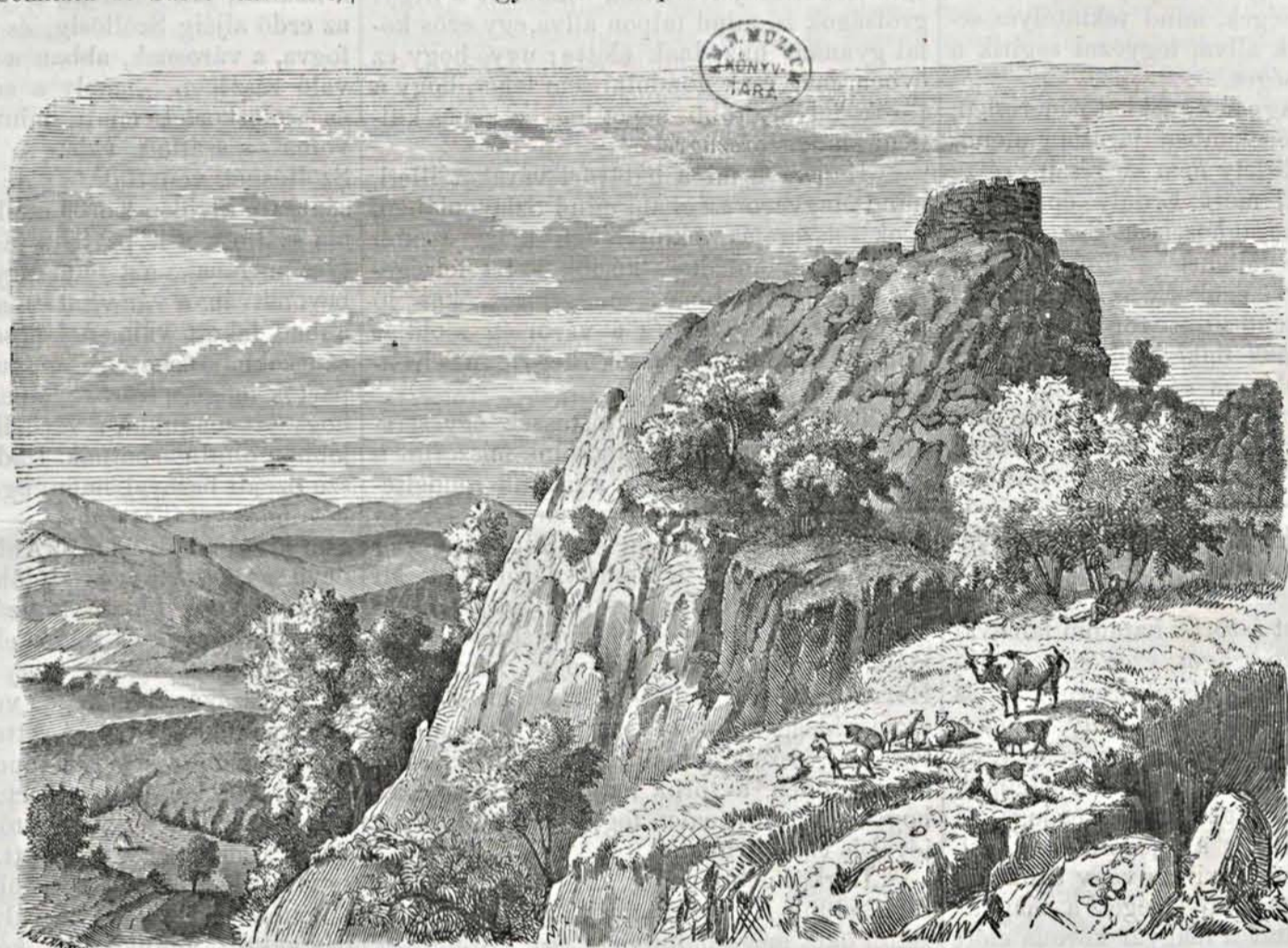
és polgárok, azon elfoglalt várat a Sóvári családnak, a rendelet vételével azonnal visszaadják, és szabad birtokba ereszték. Mi 1528-ban meg is történt.“

Később a vár Zápolya birtokába jutott, kitől Fels. császári hadvezér Ferdinánd király részére elfoglalván, az a várat 5521 forintért Eperjesnek zálogosította el; de később a pozsonyi és besztercebányai országyűlésen ismét a Sós család birtokába eresztett vissza. — Végre Wernherr császári hadvezér 1547-ben lerontatta, s azóta romokban hever.

Említésre méltó még, hogy Sóváron haldan a sz. Ferenczrendi szerzeteseknek is volt zárdájuk, mely még 1533 körül virágzó állapotban volt; de később a vallási polgári háborúk alatt szétludatott, s végpusztulásra jutott. —

Kapivárnak első építését 1310-re teszik, s első birtokosai, kik a várról Kapi-aknak, különben pedig Pohár, — vagy mint az eredeti régi okmányokban, olvasható: Pohárus de Kapi-aknak nevezettek.

Ezek egyikének Kapi Pohár Oswaldnak

Sóvár, és háttérben Kapivár. — (Sándy Gy. rajza után.)

(latinul Oswald Pohárus de Kapy) egy régi okmány szerint (lásd Diplomatarium Comitatus Sárosiensis pag. 220) 1404-ben Zsigmond király jelenti, hogy Eperjes városa már megváltotta magát, és inti őt, nehogy újra követelje a fizetést. E család nemességét Zsigmond király 1405-ben Tétény Péter (Petri filii Emerici de Tétén) a budai királyi vár alvárnagyára (vice castellani) és rokonaira terjeszti ki, s adományozza, miután a nevezett Kapi Pohár Oswaldnak fia Miklós magtalanul halt el. Így nyerte e Tétény-család annak Pest, Heves-, Nógrád- és Sáros megyékben maradt jószágait is adomány útján, s régi nevüket elhagyván, e várról ezentúl Kapyaknak neveztek magukat, s egész mai napig bírják e helyet.

1410-ben Zsigmond király megengedi Kapy Andrásnak, hogy a már régi és rozsgondviselés alatt megromladozott Kapi-várat saját és utódai részére felépíthesse.

Kapy András ez időben egyike volt a leggazdagabb magyarországi nemeknek, ezt mutatja egy 1413-ból fennmaradt szer-

ződés is, mely szerint Zsigmond király Kapy Andrásról 8,000 forint veszt kölcsön, mi akkoriban roppant pénz volt.

Ezen Kapy Andrásnak és nevének János pápa, 1410-ben kelt levele által, megengedi, hogy haláluk esetére gyontató atyjuk teljes bünbocsánatot adhat (lásd u. o. 362 lap).

1468-ban Mátyás király Zápolya Imre szepesi grófnak meghagyja, hogy Kapi várát ostrommal bevegye, s erre nézve felszólítja a felsőmagyarországi városokat is, hogy Zápolyát erre minden kitelhető módon segítsék. Az érdekes királyi leiratot ide igtatjuk egész terjedelmében.

„Mathias Dei Gratia Rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Fidelibus nostris Prudentibus et circumspectis Judicibus, Juratis, caeterisque Civibus et toti Communitati Civitatum Nostrarum Cassovia, Bartfa et Eperjes, Salutem et Gratiam. Quia Nos commisseramus fidei nostro Spectabili et Magnifico Emerico de Zápolya Comiti Scepusiensi, ut ipse Castrum Kapi vocatum obsideat, ideo mandamus Fidelitati Vestrae, harum serie firmiter, quatenus visis praesentibus, dum per praefatum Emericum Comitem requisiti fueritis, eidem in obsidione et expugnatione dicti Castrum cum Pyxidibus et Machinis, ac aliis ingenis vestris auxilio et subsidio adesse debeatis. Secus non facturi. Datum Budae, Sabbatho proximo post festum Beatae Catharinae Virginis et Martyris. Anno Domini 1468. Regni nostri anno undecimo. Coronationis vero quarto.“

1537-ben Kapi-várnak urai is Zápolya (János király) részére állván, javaik Ferdinánd király csapatai által elfoglaltattak, s midőn e végből János királyhoz folyamodott Kapy György és János, az megígéri nekik írásban, hogy az ellenség által elfoglalt javaik helyébe addig, míg azok megboszultatnak, másokat adand.

1685-ben Tökölly vette be a várat, de tőle Sultz, a csász. hadak vezére foglalta el. Végre Ketzér András 1711-ben felgyújtván, elpusztította.

Ennyi az, mit e két vár történetéről sikerült kikutatnom; valószínű, hogy ennél még sokkal több és érdekesebb adatok létezhetnek az illető családok levéltáraiban, kik azt oly hosszú időn át bírták.

(Az itt elosorolt adatok nagyobb részét Wagnernek 1780-ban Pozsonyban megjelent Diplomatarium Comitatus Sárosiensis című latin munkájából vettem át.)

Zombory Gusztáv.

A debreczeni nagytemplom.

Debreczen város egyik főkéssége, az u. n. nagy templom azon térségen áll, hol a Piacz-Hatvan-Füvészkert-Nagypóterfia-s más kisebb utcák össztalálkoznak. — E szabálytalan tereen áll e nyilvános épület, kortársával, a főiskola épületével szomszédágban. S bár fekvése szabad és ön-

álló: mégis e templom számára alig jutott egy iránypont, honnan szemünkkel annak formáját méltólag és teljesen felvehetnők; a főiskola még inkább meg van fosztva e parányi dicsőségtől is, — hanem szellő és léghuzam dolgában — mely az épületeknek bizonyára hasznára nem szolgál — különösen a nagy templom, gazdagon kárpótolva vannak.

Ha a nagy templom előtt bárhol megállva, szemléljük azt, lehetetlen első tekintetre is be nem ösmerni annak nagyszerűségét, s önkénytelen azt mondjuk, hogy ilyen nagy gyülekezethez, nagy várososhoz — mint a milyen itt a ref. egyházközönség — ilyen nagy épület illik. Hogy azonban a külső formát illetőleg, a nagyobb s kisebb részek elrendezésében mily izlésre — építészeti tekintetben mily arányos viszonyra találunk itt, s általában a templom a szépség mértékét mennyiben ulti meg, annak megítélését a rajz után inkább a t. közönségre bizzuk, — elég legyen itt pár szóval megemlíteni s számokkal kifejezni, az építés vezetésében résztvett, s még most is élő Beregszászi Pál nyug. rajztanár ur felvett alaprajza után, az egész épület s részeinek minőségét.

A két sorban folyó 2 öl magas, 36 ablakkal s 3 öl m. 8 szárnyas ajtóval ellátott nagy templom fekszik, az 1802-ki nagy tűzvészkor leégett régi

Veres templom alaphelyén, még pedig Péchy tábornok tervrajza szerint azon főmódosítással, hogy a torony, — vagy most már a kettős torony, nem a régi helyére, a templom végére, hanem 22 lábnyi távolságban összekötőfalakkal dereka elé építetett. E kettős tornyot összekötő földombró mivű jóniai oszlopsor, mint hatalmas homlokzat hossza 24 öl, magassága, a szintén jón-fejezetű oszlopokkal díszelt templom falával együtt, a körül folyó párkány-koszoruig 10, — innét a torony fala 10, — a torony kuptető 6, s végre a csaknem 1 öl átmérőjű gömb, vitorla, s csillaggal felszerelt vasrud 4 öl magas; — s így e torony gazdagon aranyozott csillaga a földszintől 30 öl magasságban árasztja szét a messze távolban elható fényes sugarait.

Miután a templom külsőjéről a rajz után némi fogalmat úgy is szerezhettünk, térjünk belsejébe s kíséreltük meg annak szerkezetét pár szóval leírni.

A képvonkon látható három főajtó közül ha a középső — mely csak nagy ünnep alkalmával nyitattik meg — lépünk az egyházba, a magas oszlopokon nyugvó orgonakar alatt találjuk magunkat, honnét előre tekintve a templom átellenes oldalán művésziileg alkotott, aranytól fénylő, korinth-fejezetű oszlopokon nyugvó szónökszék a két felől kapcsolatosan álló papi székek, s a négy-szögbe futó oszlopsorok közé zárt Ur asztala méltóságos formáinak látása, emelik magasabbra szíveinket. — A világosságot két soros 21 ablakon át nyoró egyház belseje, kereszt alakkal bírván, hogy ennek minden részét felvehesük, arra nézve e — mintegy az orgonának előcsarnokul szolgáló részt, egészen hátra kell hagynunk. — A tulajdonképeni, négy-szögben tagolt egyház belsejének hossza 28, szélessége — valamint a keresztben található ágak szélességei is 9 öl hosszuk; a keresztágak végpontjának egymáshoz távolsága 20 öl.

Az igen díszes korinth-fejű oszlopokon nyugvó kupboltozatok között legmerészebbnek látszik a központi, mely négy kolossális 14 láb vastag, 42 láb magas sark-oszlopokon nyugvó ívekkel néz alá 60 láb magasról, a földszinti közvetre.

S most még egy pár megjegyzésre kérünk engedelmet.

Sajnos, hogy itt az arányosság és nagyszerűség, a czélszerűség — különösen hallási szempontból — nem áll párhuzamban. — Már ha ilyen nagy egyházba megyünk, az isten ígését, ha távol esünk is a szónökszék, szeretjük tisztán hallani és megérteni, — de itt fájdalom keveset értünk és tanulunk; mert részint a szerte nyuló ágazatok, részint s főleg a távol falakról visszaverődő többes visszhangok, szétosztják s elnyomják a szónok bár erőteljes hangját is, sőt a négy rendbeli karzatk között olyan is van — a szónok feletti — melyre nézve az ige tökéletesen elveszett, — s ez épen a tanulónak jutott osztályrészül. — Az ezen karzatk szemben álló magasított külsejű orgonára nézve, mely oda elől a torony alatt ág végére van illesztve — ugyanez mondható, sőt ha ünnepi alkalommal a zsufolóság megeltek, a buzgó éneklés a 30 változatú orgona legerőteljesebb hanghullámaival is teljesen elnyomja, és ez mind az orgonának — mint annak jeles műkezelője szakértőleg

A debreczeni nagy templom.

állítás — czélszerűtlen elhelyezéséből magyarázható ki; a honnan azon eszme létesülésén, hogy az orgona majdan a szónok feletti karba, mint a nyiltabb s korlátlanabb helyre tétetik át, és a változatok száma még 14-el szaporítottik meg, — mint általános és szükséges kívánat teljesültén, melynek mielőbbi létesítése szíven fekszik az egyháztanácsnak is — előre öröndhetünk.

Az építkezés menetét illető adatok birtokában nem juthatván, csak annyit szólhatunk még a nagy templomról, hogy építéséhez a nagy tűzvész után 1803-ban mindjárt hozzá fogtak, s mint az a nyugati torony vitorláján lévő szám s betűkből látszik, 1818-ban Simonffy Sámuel bírósága alatt épült fel, a másik keleti torony vitorláján lévő számok pedig azt mutatják, hogy a toronynak teljes elkészítése 1821-ben fejeztetett be. — Az 1834-ki földrengés e templom falait is megrázkodtatta, s nyomát annak délnyugati oldalán egy meglehetősen repedésben hagyta fenn, de a mely nem sokára helyrehozott. — mint emlékszem rá — 1845-6-ban rézrel cseréltetett fel. — A nyugati toronyban magánosan álló, s Rákóczy György fejedelemtől ajándékozott nagy, „Rákóczy harang“ — mely a nagy tűzvészkor valószínűleg a magasról lezuhans következében repedt meg — a mult évben pesti nagyszer-kovács Poszdeck művészi részője gyógyítja ki tompa rezgő hangjából;

— s most tiszta átható hangja még szebben kihallatszik a Hortobágyi pusztára.

Hogy a nagy templom az 1819-ki évben gyűlések helye volt, tudvalevő dolog. K. K.

videp. 979. 480.

A himlő és története.

Midőn több községben s vidéken ez idő szerint a himlőjárvány, nemcsak a beoltatlan — hanem a beoltott gyermekek — sőt felnőttek között is szomoruan dühög, sűrűn söpörvén áldozatait: nem tartjuk idekivülnek, a himlő és annak történetéről, némi ismertetést közölni.

Mindazon nyavalyák között, melyek az emberi életet megkeserítik, a himlő kétségelentűl a legborzasztóbb. Ezen utálatos nyavalya eredetileg tisztán kül- s messzehoni méreg volt, mely a többi szerencsétlenséggel együtt, távolból jött be honunkba is.

E járványt a régi görögök, rómaiak, nemkülönben Magyarhon őslakói: a hunok, avarok s magyarok épen nem ismerték. Sőt a XII-ik századig, egész Európa általában mentve volt ez undok ragálytól.

A barbarizmusnak eme sötét, merev s eredménytelen napjaiban települt meg a himlőjárvány

Európában. E ragály, minden népet azonnal gyorsan meglepett. S a hova eljutott, ott rettenetesen dühöngött, annyira, hogy akkoriban az emberiségnek fele részét gyorsan elsöpörte. Kiket pedig a halál karjába nem taszított, azoknak legnagyobb részét borzasztóan elégteleníté. Ha a kellemetlen ragályt nem érintjük is, ezenkívül számosan lőnek vakká, siketvé, némává, sokan tébolyodottá, legfőképpen pedig nehéz-kóros, aszkóros s szélütött nyomorékká, több éven keresztül huzván vonván kinteljes életöknek terheit.

Az emberi ség érezte a himlőnek dühöngését, látta annak határtalan terjedését s rémitő áldozatait, és megnyugovók abban, mint a haragos ég által reá bocsátott iszonyu csapásban. Szóval, fatalista lett; — nem is gondolt arra, hogy ezen pusztító zsarnoknak ellen- vagy óvszere lehessen.

Miután azonban a sötétség ezen félelmes köde ritkulni kezdett, s elmosódott szürkületén az ész hajnala kiderengve, a tudományok csirázására fölmolyogott: az emberiség is bátrabban lépett föl, s az ősei tudatlanúsága által meghonosult rosszak, — azok között a himlő ragályá ellen is, irtó háborut indított.

S lassankint — miközben e járványnak eredetéről vizsgálódott — belátá: hogy ezen nyavalya, nem önműködően a ragálynak és az aziránti fogékonyágnak közreműködéséből származik. S ezen elvre alapítá a himlőtől megszabadulhatásnak mentő-szerét is, mely vagy a ragálynak teljes megakadályozásában, vagy a himlőbeli fogékonyágnak eltávolításában álljon.

A ragály megakadályozásának munkája,

(A hasonszenvi gyógymódnak) a pesti egyetemen előadhatására dr. Garay János homoeopata magán tanári jogot kért, de ez tőle az orvosi kar által megtagadtató.

(Ranolder János, veszprémi püspök) az ottani kórháznak fehérművekre 100 fót adományozott.

(Abonyi Lajos és Turpásztyó László) 1860-ban magyar népdalok gyűjtésére s kiadására vállalkozván, mintegy 2000 népdalt gyűjtöttek össze, mely becses gyűjteményt a Kisfaludy-társaságnak — mint az ilyenmű vállalat régi kezdeményezőjének s meggyőződésük szerint arra legilletékesebb joggal bírónak — rendelkezése alá felajánlották. Egyszerűsödés azon t. irodalombarátoknak, kik gyűjtésüket ily sikeresen elősegítették, köszönetüket nyilvánítják.

(Beküldött.) S. A. - Ujhely, jan. 31. A mennyiben a hírlapok mindegyikét olvasni időm hiányzik, azért maradt mindaddig czafolatlan a Vasárnapi Ujság 1862. évi augusztus 5-ki számában foglalt balmagyrázat egy jellemerős hazafi működéséről. — A szépművészetek teleg építkezete felett rendelkező t. Éva András urnak, már vagyonbeli állása is elég kezeség arra, hogy nem kényserült oly ügyek vállalatára, melyekben önző számítás az érdek vezérleje; — edzett lelkület pedig sokkal fölülemelkedettebb, semhogy azt gyanus haszonvágy árnyazhatná. — S azon hazafias készség, melyet a fennfenteltt uri egyén Kazinczy Ferencz emléke iránt, lelkes működésével annyiszor tanusított, — csak legszentebb értektől lángoló honfi kebelének, s baráti részvételek tiszta eredménye. Nemeslelkű érdekeltsége kitünően díszlik a haza által pártfogott unokák irányában, kiknek szellemi fejlődéseit, valódi atyai őrfigyellel kíséri. S a ki erőszébe elismerését nem tagadja — alaplatlan célzásoktól oly férfútt megkímélhet, — ki mint honpolgár és emberbarát, egyaránt tiszteltetelműt. — H. M.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 30. „A csacska nők“. Dumanoir után ford. Feleki Miklós.

Szombat, jan. 31. Általános bérletszünetben először: „Lalla Rookh.“ opera 3 felv. zenéjét szerzte Dávid Bódog. A keleties dallamokban gazdag daljáték sikerült előadás s rendkívül nagyszámú közönség előtt került színre. A közreműködőkön kívül dícséret illeti Huber Károlyt, ki e szép dalművet betanította, jelesül igazgatta, s színre hozását eszözlé.

Vasárnap, febr. 1. „Vén bakancsos és fia a huszár.“ Népszimű Szigetből. A legjobb előadások egyike, melyeket mostanában a nemzeti színház deszkáin láttunk. Minden szereplő ugyszólván remekelt.

Hétfő, febr. 2. „Lalla Rookh.“ másodsor. Kedd, febr. 3. „Angolosan.“ Vigj. 2 felv., és „Chassé Croisé.“ Vigj. 1 felv. Fordította Toldy István.

Szerda, febr. 4. „A harmadik magyar király.“ Eredeti dráma 5 felv. Irta Tóth Kálmán.

Csütörtök, febr. 5. „Tévedések vigjátéka.“ Shakespeare-től. Vigj. 3 felvonásban.

Budai népszínház.

Jan. 30. Díjmentes népelőadásul: „Viola, vagy: „Az alföldi haragidk.“ Népsz. 4 felv.

Jan. 31., febr. 1. és 2. Háromszor egymásután: „Dunanan apó és fia utazása.“ Operette 3 felv. Offenbach-tól, E mulatságos darab a színházat mind háromszor zsfolásig megtöltötte.

Febr. 3 Budai Apprazin Julia föllépteül: „A szigetvári vértanúk“ első fölvonása. Továbbá „Gyertyatartó“ és „Fél az örmötl“ 1 felvonásos vigjátékok. Az előadásra a budai színházban még eddig nem látott roppant számú közönség jelent meg, s a fölléptől hosszan tartó tapok s éljenzésekkel és virágkoszorúkkal fogadta, ki a „Szigetvári vértanúkban“ Anna szerepében nagy bensőséggel szavalt; azonban idegen kiejtésének leküzdése még nagy munkába fog kerülni. Szép öltözéke miatt szintén tetszésben részesült.

Febr. 4. A tegnapi előadást, az utolsó darab kivételével, ismételték, szintén nagy számú közönség előtt.

Febr. 5. „Stern Izsák“, vagy: „A házaló zsidó.“ Népszimű 3 felv. Németből fordította Virágh Gyula.

Szerkesztői mondanivaló.

6428. Pest. K. T. A régebben beküldött czikk sokat fog nyerni a rajz által, mely eléggé alkalmas arra, hogy a leírt tárgyról világos fogalmat nyújtson. Söt szép kép is lehet belőle. Az ajánlott újabb tárgyra néve csak annak előlvasása után nyilatkozhatunk határozottan. Elvileg semmi ellenvetésünk.

6429. N. Enyed. Sz. K. Az arckép hiteles eredetije iránt meg vagyunk nyugtatva, de nem a másolat hűsége iránt. Nem hisszük, hogy az eredetiben ugy volna szemléhető Rákóczy György, a mint épen fityűresni készül — mert a nekünk küldött példányon valóban fityyre áll a szája. Egyébiránt a rajz kész — hanem fityű nélkül.

6430. Nyiregyháza. S — um novendekéi. Nem szeretjük az oly panaszokat és vádakot, melyeknek senki alá nem írja nevéit. Azért az ily levelek nem is bírnak előttünk nagy hitellel. Már ki higye el p. o. önk sorainak, hogy ott agyon éheztek, koplaltatják, s hogy „a legalábbvaló koldusnak szászor jobb dolga van, mint önöknek?“ Vagy ha csakugyan oly szűken méretnek az ebéd és vacsora, hogy lelki testi fájdalomra fakasztja önököt, nem találának-e ott a közelben embert, a ki jogosult panaszt kihallgatva, segíteni akarna is, tudna is?

6431. Juhász. A boldogság alkatrezést előadja a következőkben:

„Nyája mellett heverésze Nincs boldogabb nálánál, — Este fekszik, reggel ha kél, Semmi dolga nincs neki. — A tarisznya mindig rakott, Soha meg nem éhezik. — Földbe dugja kampós botját, S rá akasztja bundáját stb.

Nem poezis már ez a mai világban. Legalább nem — így! 6432. Kunhegyes. T. S. Levelét s az elkésett fecséket szivesen fogadtuk. Fogadja ön hasonló érzellemmel közzünetünket s üdvözlötünket. Mindig mondtuk mi, hogy a mi régi jó barátaink közül egy sem fog elmaradni, s ha csigapostán is, lassanként mind beszállingoznak. Ugy legyen.

6433. Dudar. M. F. Lapunk mult számában a válasz; reméljük, még elég jókor.

6434. T. Roff. M. R. Vettük a folytatást.

6435. Kemenes-Sömje. K. F. Tudunkra az illető orvos urtól két munka jelent meg, egy nagyobb és egy kisebb. Az elsőnek ára 4 ft., az utóbbiét nem tudjuk. Különben e tárgyban szivesen ad kimerítő értesítést bármely könyvtáros Pesten. A szerkesztő pedig Jármy Gusztáv gyógyszerárban kaphatók (zöldfa-utca), a hol szintén örömet szolgálnak utatissal.

6436. Győr. Keresk. gyűlde. Sajnálva kell jelentenünk, hogy a kért tavali számok hivatalunkban nem kaphatók.

6437. Farnas. F. Gy. A fentebbihez hasonló válaszal kell alkalmazkodnunk. 6438. M. Berény. B. B. Válaszunk nem lehet más, mint a legszívesebb közzöritás. Adja az ég, meleg érzelmeinket sretlenül vihessük át a multból egy messze jövőbe.

6439. D. Egyháza. V. I. Az első fejezetből itélve, azt hisszük, hogy az jó lesz nekünk. Csak a terjedelem agaszt. Köszönet a megemlékezésért.

(A Vasárnapi Ujság réggibb évfolyamai.) Egy vidéki olvasónk jelenti, hogy költözököségi körülményeinél fogva a Vasárnapi Ujság 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, és 1863 évi folyamait, melyeket teljes számban, kemény táblákkal vá-

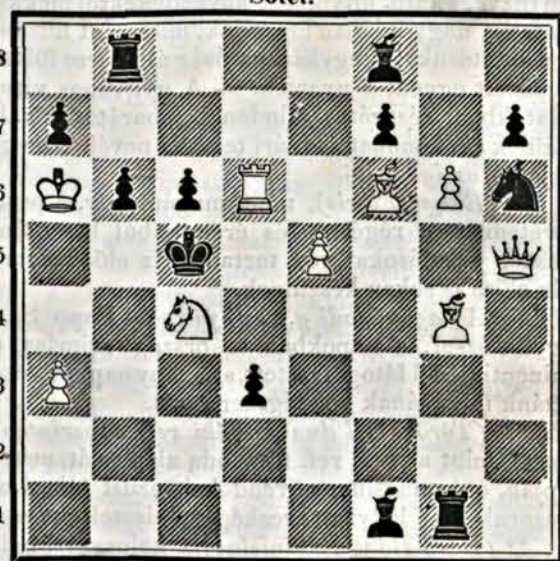
szonsarkkal bekötve bir, hajlandó volna eladni. Mind a hat évi folyam ára együttvéve 30 ft. Ráadásul a Polit. Ujdonságok 1857 és 1858 évi folyamait kötetlenül, s az 1859, 1860, és 1861 éveket bekötve kuldheti meg a vevőnek. Bovebb tudósítást ad e lapok szerkesztősége.

SAKKJÁTÉK.

163-ik számú feladvány. — Bayer Konrádtól (Olmützben).

A londoni versenyen koszorozott feladvány.

Sötét.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

36-dik számú játszma. (Futár-csel.)

ZÁRY Zs. és CSERESNYÉS I. köz. Pest. 1862. május 21.

Table with chess moves: Világos. (Z.) 1) e2-e4, 2) f2-f4, 3) Ff1-c4, 4) Ke1-f1, 5) Hb1-c3, 6) g2-g3, 7) Kf1-g2, 8) h2-g3, 9) d2-d4, 10) Hg1-f3, 11) e4-e5, 12) Bh1-f1, 13) Vd1-e2, 14) e5-d6, 15) Fc1-e3, 16) Fc4-d3, 17) Hc3-d5, 18) Hd5-e3, 19) Ba1-e1, 20) Kg2-f2. Sötét. (Cs.) e7-e5, e5-f4, Vd8-h4, g7-g5, Ff8-g7, f4-g5, Vh4-g5, Vh6-g6, Hg8-e7, h7-h6, d7-d6, o-o, Hb8-c6, c7-d6, He7-f5, Bf8-e8, Hf5-e3, Vg6-e6, Ve6-h3, Hc6-d4.

158-dik számú feladvány megfejtése. (Bankos Károlytól.)

Table with chess moves: Világos. 1) Bd4-d6, 2) Hb5-d4, 3) f3-f4, 4) g3-f4. Sötét. Vb7-a7, Ff6-g5, Fg5-f4, Bc6-c4, Bc4-c5, Ba4-f4.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fulöp József. Kis-Kürtösn: Csemiczky Károly. — Gyepesen: Kun Sándor. — Vácson: Niczky Pál. — Buzsákon: N. N. — Parabutyban: Rothfeld József. — Tordán: Szentpétery Antal. — Bajmákon: Weisz Fulöp. — Debreczenben: Zagyva Imre. T. Sz.-Miklóson: Frankl A. — Pesten: Cselkó György. — Kassán: Skvör Antal. — K.-Szalláson: Tompaik. — T. Roffon: Mauritz Rezső. — Jász-Berényben: Scopián Sándor.

TARTALOM.

Barkóczy László (arckép). Ifj. E. S. — Ne féltetek a magyart. János G. — Miranda (folytatás). Jókai M. — Nagyvárad 1660-ban (folytatás). Csúthy Zs. — Sóvár és Kapivár (képpel). Zombory G. — A debreczeni nagy templom (képpel). K. K. — A himlő és története. Filip M. — Történelmi kalászatok. Lehoczky T. — Egyveleg. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölös szerkesztő Pákh Albert (lak. magyar-utca 1. sz. a.)

Pest, februárius 15-én 1863.

Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

Table with subscription rates: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva: Egész évre (január—december) 10 ft., Fél évre (január—június) 5 ft. Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre (január—december) 6 ft., Fél évre (január—június) 3 ft. Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre (január—december) 6 ft., Fél évre (január—június) 3 ft.

Dósa Elek.

A férfi, kinek nemes vonásaival és közhasznu életének jellemzőbb részleteivel olvasóinkat ez alkalommal megismertetjük, Dósa Elek, a maros-vásárhelyi főiskola közszerzetet- és tiszteletben részesülő tanára, hazánk egyik legkitünőbb jogtudósa, a törvénytudomány terén egyik elismert tekintély.

Dósa Elek, született 1803-ban máj. 30-án Maros-Vásárhelyt, hol atyja Dósa Gergely e-

szabad három első tizedében jogtanár, s mint jogtudós, a város és vidék élő oraculuma volt. Tanulását a helybeli ref. főtanodában kezdte és végezte. Iskolai pályájáról elégnék tartjuk megemliteni, hogy sok jeles tanulótársra közt az első helyet senki sem teheté kétségessé előtte. 1820 körül a tanárok némelyike a külföldiek példáját követve, csak fölolvasásokat tartott anélkül, hogy hallgatói számára vezérfonalul nyomtatott vagy irott kézikönyvet adott volna. Dósa Elek több tanár, de főleg atyja jogi előadásait két év alatt sebes fölfogása, s hű emlékezete segítségével elsajátítván, a tudományokból egyenkint jeles szerkeszteti tankönyveket állított össze, melyek kézzől kézre jártak a következő nemzedék fiait közt is, s ezáltal a jog-tanulást sokkal könnyebbé és sikeresebbé tette. — Már ugynevezett „togás deák“ korában s ajátságos vonzerővel birt mindenkit lekötözlede egyénisége; iskolai laka központ volt nemcsak válogatott barátaira nézve, de a korosabbak is keresték örökké kedélyes társaságát, mely majd kifogyhatatlan ötletei és élzei által vált kedvesebbé, majd alapos vitaközszái érdekeltették.

Végezván iskolai pályáját, 1826-ban az erdélyi táblán fényes sikerrel állotta ki a jogszigorlatot. Ugyanazon évben előbb Sárospatakon az országos hírv Kóvi leczkét hallgatta; onnan Pestre menvén át, mint egyetemi tanuló végezte a jogi tudományo-

kat, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

át, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethlen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki is nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytességgel töltvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral együtt utazta

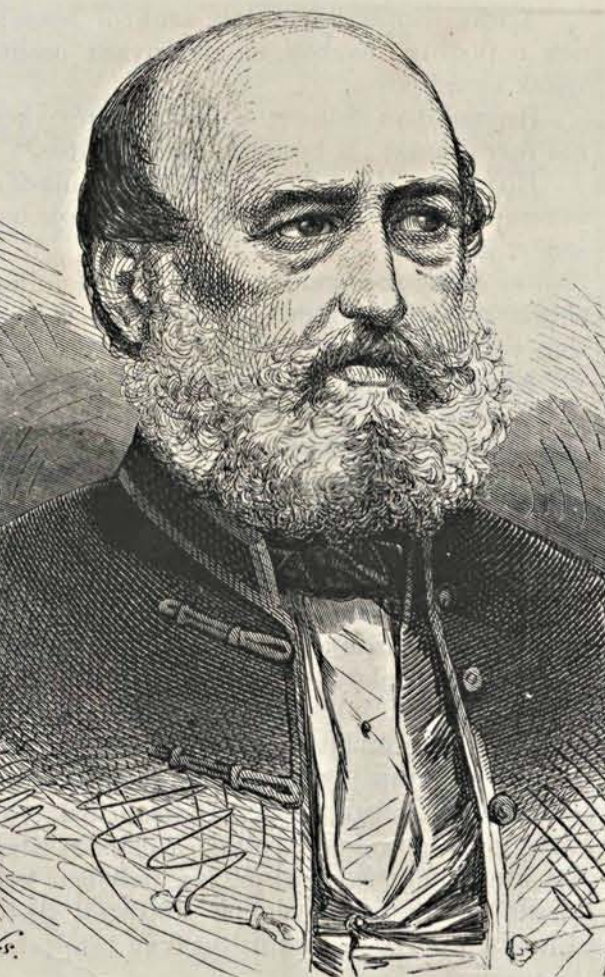
ját, szeretetét egyaránt kiérdemelte. Jogtanári pályáján lett főleg működése emlékezetessé. Mint hajdan Kóvi vagy Kelemen hallgatására a testvérhonban, Erdély megyéiből is osztály-, nyelv-, valláskülönbség nélkül csoportosan tudott a tudvágyó ifjuság Dósa Elek előadásaira, kiket nyilvános és magán órákon a szükséghez képest egyforma könynyiséggel tanított, magyar német vagy latin nyelven. — Tevékeny részt vett Maros-zsék politikai küzdelmeiben, mint a kor szellemével egyenlépést tartó alkotmányosság bajnoka — Jellemző, mit éteren működéséről az akkori „Erdélyi Híradó“ levelezője Quintilian szavaival megjegyzett: inter doctissimos eloquentissimos, inter eloquentissimos doctissimos. — Erdemei méltánylásul több magyarországi megye táblabírájának választotta meg.

1848-ban Erdély akkori kormányzója gr. Teleki József Dósát bizta meg, hogy szerkeszssen mentől rövidebb idő alatt egy oly munkát, mely az erdélyi irott és szokásos törvényeket, s azok értelmezését ismertesse. A kitűzött idő alatt elkészítvén e művet, a meghagyás szerint az igazságügyi miniszteriumhoz felküldte, a közbejött események alatt azonban a kézirat elveszett.

Az 1848-i válság napjai után, midőn övéhez és hazájába visszatérhetett, megrongált egészsége és rombadölt vagyona felett, — mert amit épen visszahozott, csak örök ifju kedélye, s fáradhatatlan munkássága volt, — jogi munkái rendezéséhez kezdett. Idejének fennmaradt részét pedig magán és közügyek intézésére fordítá.

Mint az egyház-kerület gondnokja, a főiskola jogiügyeinek igazgatója, a hozzá csoportosan toluók tanácsadója. — 1862-ben újra megnyitk a sokáig zárva tartott jogtantermei, s kedvencz tudományát nagy számú tanuló ifjuság, s magánzóok épülésére ismét taníthatja.

1861-ben jelent meg, 3 nagy kötetben

DÓSA ELEK.

HETI NAPTÁR. Table with columns for dates and days of the week, including Catholic and Protestant calendars.